

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič & Din 2.—, do 100 vrt Din 2.50, večji inzerati petič vrt Din 4.—. Popusti po dogovoru. Inzeratni davek posebej. »Slovenski Narod«
velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Jugoslovenske demarše na Dunaju ne bo

Fašizem mednarodna nevarnost — Skrivnostne zveze med nemškimi, avstrijskimi in italijanskimi fašisti

Beograd, 20. nov. Levičarski tisk na Dunaju je zadnje dni objavil senzacionalna odkritja o zvezah Heimwehrovcev in bivših c. in kr. generalov z nekaterimi našimi izrodki in izdajalci. Ob tej priliki so zabeležili tudi vest, da se pričakuje, da bo jugoslovanski poslanik na Dunaju Milojevič predložil avstrijskemu kancelarju dr. Schobru protestno noto. Vaš dopisnik je v stanju poročati, da naš poslanik Milojevič ni podvzel nobene demarše, ki je tudi ni pričakovati.

Beograd, 20. nov. M. Francoski list »Ere Nouvelle« objavila članek Henryja Bezie pod naslovom »Fašizem mednarodna nevarnost«. V njem pravi med drugim:

Ze nekaj dni se opazuje kritična fašistična agitacija. Zdi se, da se fašistične skupine pokore posebnemu tajnemu poveljstvu ter pripravljajo, da bi izzvale nered in dovedle mir v nevarnost. Na Dunaju so Heimwehrovci organizirani kot napadalne čete in mnogi iz vojske male republike izvajajo nečuvne in drzne parade ter ne prikrivajo svojih želja, da bi prevzeli s silo oblast v roke. V Nemčiji Hitlerjevi rasisti divjaško napadajo člane republikanski in socialističnih organizacij. Podpirani od Hugenbergovega tiska propagirajo in širijo iz Reicha duh revanše in mržnje proti demokratskim idejam. Na Madžarskem se je fašistična in antisemitska agitacija, ki se je za

gotov čas zatajila, ponovno razburkala, jače kakor kdaj prej. Od Spree pa do Dunava se uporabljajo ista povelja. Kakor da je »Stahlhelm« ljubosumen na krvave lavorike črnih srajc, hodijo njegovi voditelji v Rim, da se tamkaj inspirirajo od fašističnih teroristov, s katerimi ustvarjajo bogve kakšne zveze za kaljenje miru. Šef »Stahlhelma« Herdtke se je vrnil nedavno iz Italije, kjer je prisostvoval raznim vajam črnih srajc. On ne prikriva pri povratku v Nemčiji svojega zadovoljstva nad redom in disciplino, ki ju je povsod opazil. Črne srajce štejejo po najnovejši statistiki 300.000 ljudi. Ni še točno mogoče ugotoviti »Stahlhelma«, more pa se verjeti, da ima Stahlhelm okoli pol milijona ljudi v nemški državi. Na Dunaju dosega »Heimwehr«, ki terorizira mesto in predmestja, število 100 tisoč ljudi. To so sile, ki se ne smejo prezirati, ker je znano, da so dobro oprem-

ljene in organizirane, in tudi ni nobena tajnost, da nudijo svojo pomoč in da se vmešavajo povsod v državi v borbo proti demokraciji in organizacijam in celo proti vladi. More se torej vse pričakovati od teh patriotskih histerikov. Komaj je 10 let, kar je mlada nemška republika mogla premagati Kappov puč. Energično zadržanje nemškega sindikalizma je pomagalo republiku, da je mogla povsem zmagati. Vprašati pa je treba, ali se bo avstrijska republika mogla vzdržati, ko jo bo napadla »Heimwehr«. Pred nevarnostjo, ki jo ustvarja združeni fašizem za demokracijo, je treba še enkrat pokloniti vero organiziranemu sindikalizmu ter upati, da bodo levičarske skupine započele splošno akcijo obrambe proti tej nevarnosti. To je več kot nujna dolžnost, ki se vsiljuje, da bi ne triumfirala fašizem ali vojna.

Bolgarski tisk o pogajanjih v Sofiji

Bolgarski listi presojaajo pogajanja optimistično — Bolgari žele zaključitve nove trgovinske pogodbe z Jugoslavijo

Beograd, 20. novembra, p. Po vesteh bolgarskih listov in zlasti bolgarskega službenega lista »La Bulgarie« obstoje pogajanja med Bolgarsko in Jugoslavijo v tem, da bi se poiskala rešitev problemov, ki so se postavili na pogajanjih v Pirotu. Bolgarski tisk piše, da ima jugoslovensko-bolgarska komisija v Sofiji zelo košljivo nalogo, da pa k sreči vrši svoje delo v ugodni atmosferi. Košljivo je zlasti vprašanje definitivne likvidacije ureditve dvolastniških posestev, toda bolgarski tisk zatrjuje, da obstoja možnost za kompromisno rešitev, ki bi jo sprejeli obe strani. Najtežje je s predlogom jugoslovanske vlade, naj se do-

loči nevtralni obmejni pas. List »La Bulgarie« izraža upanje, da se bo našla rešitev tudi tega vprašanja.

Kakor se doznava, so bolgarski delegati doslej izjavili, da so v gotovi meri pripravljeni ustreči zahtevam jugoslovenskih delegatov. Istotako so izrazili željo, da bi se po zaključitvi pogajanj o ureditvi obmejnega vprašanja pričela pogajanja za zaključitev nove trgovinske pogodbe med Bolgarsko in Jugoslavijo. Nadalje beleži bolgarski tisk brez komentarja vesti italijanskih listov, da bo sofijski konferenci sledila zaključitev pakta med Jugoslavijo in Bolgarsko.

Odpor Bolgarske proti reparacijam

Ministra Burov in Molov se vrtna danes v Sofijo, na kar bo ministriški svet sklepal o predlogu velesil — Kako je došlo do incidenta pred francoskim poslaništvom

Sofija, 20. novembra. Zaradi francosko-angelskega-italijanskega predloga, naj Bolgarska pristane, da bo plačala reparacije v 37 anuitetah po 12 in pol milijona zlatih frankov na leto, je imel ministriški svet sejo, na kateri je predsednik vlade Ljapčev predlagal, naj se s sklepom počaka do povratka ministrov Burova in Molova iz inozemstva in šele potem odgovori predstavnikom antante. Ministra Burov in Molov sta v ponedeljek zvečer odpotovala iz Pariza ter bosta dospela v Sofijo drevi. Takoj po njunem povratku bo seja ministrskega sveta.

Beograd, 20. novembra. Po vesteh iz Sofije je pri spopadih med policijo in demonstrantih v ponedeljek bilo ranjenih več oseb, med njimi največ dijakov. Orožniki so ranili z gumijevkami in strelji iz revolverjev nad 10 dijakov. Kljub temu policija ni bila v stanju popolnoma razgnati demonstrante in so zato došli pred francosko poslaništvo, kjer je neki bivši bolgarski poslanec govoril proti reparacijam v francoskem jeziku. Zaradi tega dogodka je francoski poslanik v Sofiji Cambon vložil pri-

bolgarski vladi protest. O tem je bil izdan tudi naslednji službeni komuniké:

V ponedeljek so se po zborovanju, ki ga je sklicala trgovska zveza glede na reparacijsko vprašanje, pripetile manifestacije kljub strogi prejšnji prepovedi policije. Čim je notranji minister zvedel za manifestacije, ki so bile v nasprotju s to prepovedjo, je takoj odredil, naj se manifestanti razkonejo. Prej nego je uspelo policiji to izvršiti, je skupina manifestantov prišla pred francosko poslaništvo in ko je eden izmed njih govoril, je bila ulica zatrpana in zato francoski poslanik Cambon ni mogel oditi iz poslaništva, zaradi česar se je priživil. Vlada je naročila poveljniku prestolnice policije Karačdzovu, naj izreče poslaniku Cambonu svojo obžalovanje. Poslanik Cambon je glede na to sprejel poveljnika policije Karačdzova.

Sofija, 20. novembra. Včeraj so predsednika bolgarske vlade Ljapčeva posestili skoraj vsi diplomatski zastopniki, da se informirajo o položaju v Bolgarski, zlasti glede na demonstracije proti reparacijam.

Nesramne klevete avstrijskih klerikalcev

Čudna vloga dr. Seipla — »Heimwehr« ima zaščitnike v Seiplovih ljudeh na Ballplatzu

Beograd, 20. nov. M. Heimwehrovski in ostali tisk, ki je v ozkih zvezah z dr. Seiplom, nadaljuje svojo kampanjo in tendenciozno pisanje proti naši državi. Značilno je zlasti pisanje oficijozne »Reichspost«, ki prinaša vest o aretacijah v masah iz Jugoslavije. Vest je datirana iz Zagreba, toda napisana na Dunaju v emigrantskih krogih, ki vzdržujejo najtesnejše zveze z listom »Reichspost«. V vsakem slučaju je seveda pisanje »Reichspost« značilno, ker nehoti kaže pravo tendenco tega lista, ki je še obdržal svojo črno — rumeno barvo, ter njegovih inspiratorjev na Ballplatzu. Da bi se videlo, s kakimi tendenciimi vestmi obvešča »Reichspost« avstrijsko javnost, objavljamo njegovo vest, dozdevno datirano iz Zagreba, ki se glasi:

»Aretacije v masah v Zagrebu in ostalih hrvatskih pokrajinskih mestih se nadaljujejo in so raztegnjene na vse stanovne in vse dobe življenjske starosti. Aretiran je bil tudi bivši avstrijski general Matašić. Razen tega se med aretiranci nahajajo abonenti hrvatskega lista »Domobrana«, ki je bil ustavljen, ko je bila vzpostavljena diktatura. Kakor prej, tako hočejo tudi sedaj oblasti predstavljati policijsko akcijo v Zagrebu kot potrebno zaradi komunistične zarote, kar je glede na aretirane osebe nemogoče. Hrvatski sokolski savez v Splitu je bil razpuščen brez kake motivacije. Hrvatska seljaška deputacija, ki je bila poslana v Beograd, da poda tam izjave lojalnosti, je bila zbrana iz hiš s pomočjo orožnikov, ki so imeli bajonete na puškah in ki so hrvatske seljake vodili do železniške postaje. Transport nazaj je bil izvršen pod eskorto tajnih policistov.«

»Reichspost« jemlje v isti številki v obrambo »Heimwehr« in njegove inspiratorje. To tendenco in izmišljeno opisovanje dogodkov morda nehoti odkriva pravo razpoloženje, ki obstoja v krogih dr. Seipla. Vse to je v slogu propagande in akcije, ki stremi po restavraciji habsburške dinastije. Prav oni hrvatski seljaki, ki so šli v Beograd, najbolje vedo, kako so prišli v Beograd in s kakimi čustvi so se vrnili, kakor tudi to, kakih sredstev se poslužuje avstrijski klerikalizem, ki jim daje Avstriji vsako podporo v upanju, da bo z njihovim posredovanjem podprla delo za restavracijo habsburške monarhije.

Značilno je, da avstrijski tiskovni urad ne dovoljuje dunajskim in ostalim avstrijskim listom, da bi smeli navesti mnenje našega tiska o problemu »Heimwehra«. V poučenih avstrijskih krogih se opozarja na analognio med sedanjim zadržanjem Ballplatzu in njegovim zadržanjem l. 1914 v času avstrijskega ultimata Srbiji. Edino »Neue Freie Presse« omenja pisanje zagrebških »Novosti« in beograjske »Politike« v zvezi z akcijo »Heimwehra«. Naš tisk kakor tudi naša vlada nista v nobeni priliki poskušala vmešavati se v katerekoli obliki v notranje zadeve Avstrije in tega ne delata tudi sedaj ne, ko se kaže nevarnost, ki grozi miru in redu v centralni Ev-

ropi od revizionistične in revanšne akcije »Heimwehra« ter njegovih pisanih svetovalcev.

Nasprotno pa ima akcija »Heimwehra« in ljudi okoli njega namen, da se direktno vmešava v notranje zadeve naše države. To se predvsem izraža v tendenci odcepitve nekaterih naših pokrajin v svrhu formiranja habsburške monarhije.

Ker so legitimistični krogi z dr. Seiplom na čelu dobili preveč moči v vodstvu »Heimwehra«, se položaj na Dunaju precenjuje kot zelo težak, zlasti še za to, ker sede na Ballplatzu ljudje, ki so vsak dan v stikih z uredništvom lista »Reichspost«.

Krvavi boji med Rusi in Kitajci

London, 20. novembra. »Times« poroča iz Mukdena, da so sovjetske čete zasledile mesto Talain in Mandžuriji ob kitajski vzhodni železnici. V bojih s sovjetskimi četami so izgubili Kitajci 2000 mrtvih. Sovjetske čete sejejo divizijo ter razpolagajo s tanki, letali in artiljerijo. Sovjetske čete prodirajo v okolici Hsuanšangšija in Lisušana kakor tudi v okolici Tishana na kitajsko ozemlje. V okolici Haja se koncentrirajo močne sovjetske čete.

Čilška zdravilnica v Jugoslaviji

Beograd, 20. novembra. Iz Skoplja poročajo, da sta tja dospela dva čilška zdravilnika v spremstvu načelnika ministrstva socialne politike in narodnega zdravja dr. Štamparja, ki potujeta po Jugoslaviji za Carnegijevo ustanovo, da si ogledata naše zdravstvene razmere. Drevi odpotujeta v Beograd.

Ultimat „Heimwehra“ avstrijskim socialistom

Socialni demokrati morajo odgovoriti do sobote na zahteve večine — »Heimwehr« zahteva rešitev ustavnega vprašanja v 14 dneh

Beograd, 20. novembra. M. Dunajski list »Die Freiheit« prinaša pod naslovom »Heimwehr zahteva« članek, ki se more smatrati kot komuniké »Heimwehra«, čigar glasilo je omenjeni list. V njem piše med drugim: Zastopniki parlamentarne večine so imeli v prisotnosti vodstva »Heimwehra« sejo, na kateri so določili svoje stališče glede na pogajanja med državnim kancelarjem in socialistimi demokrati. Včeraj je predsednik vlade zaslusal socialne demokrate ter sporočil potek teh razgovorov parlamentarni večini, ki je došla do naslednjih zaključkov:

Socialni demokrati naj do sobote pismeno sporoče, kako daleč mislijo popustiti. V ponedeljek bo večina razpravljala o tem elaboratu opozicije in na podlagi te razprave se bo v teku prihodnjega tedna sestal ustavni odbor. Značilno je za splošni položaj, da je kancelar dr. Schöber optimistično razpoložen. Nadalje je značilno, da parlamentarna večina kakor vodstvo »Heimwehra« insistira na čim hitrejši rešitvi. »Heimwehr« zahteva, da mora biti ustavno vprašanje končano v roku 14 dni. Rešitev mora biti splošna brez kakega kompromisa.

Razkol v francoski komunistični stranki

Iz francoske komunistične stranke je v zadnjem času izstopilo nad 10.000 oseb

Paris, 20. novembra. V vodstvu francoske komunistične stranke je nastal resen spor, ker se je 6 komunističnih občinskih svetnikov uprlo njenemu vodstvu. Ti občinski svetniki so bili pozvani od vodstva stranke, naj svoje politično delovanje opravijo, kar pa kljub ponovnim pozivom niso storili. Snodi so objavili prizadeti občinski svetniški manifest, v katerem ostro napadajo vodstvo komunistične stranke zaradi njegove nesposobnosti in delovanja, ki je komunistični stranki veliko škodovalo in povzročilo odpad najboljših delavcev in pobornikov komunističnih idealov. Proglas očita vodstvu, da se opira na nezrele elemente, ki onemogočajo resnim ljudem vsako uspešno delovanje v komunistični stranki. Vodstvo vodi izzivalno politiko, kar je imelo za posledico, da so se strankine celi-

ce po vsej Franciji občutno izpraznile. Zanje čase je izstopilo iz komunistične stranke nad 10.000 oseb, dočim je pristopilo kmaj 258 ljudi. Proglas zaključuje, da je vsemu temu krivo edino vodstvo komunistične stranke, ki bo moralo dati o svoji ne sposobnosti odgovor vsem poštenim pristajalom komunistične stranke.

Imenovanje veterinarskega delegata pri dunajskem poslaništvu

Beograd, 20. novembra. »Službene Novine« objavljajo ukaz, s katerim je dosednji veterinarski referent pri velelikem županu v Mariboru, Slavko Rajer, imenovan za veterinarskega delegata pri našem poslaništvu na Dunaju.

Tudi na Poljskem boj za ustavno reformo

Ministrski predsednik Svitalski napovedal oktroiranje revizije ustave — Ogorčena opozicija napoveduje preselitev v Gdansk

Varšava, 20. novembra. Snodi je bil velik shod vladnega bloka, na katerem je zastopil kot glavni govornik ministriški predsednik dr. Svitalski, ki je v daljšem govoru opisal potek spora med vlado in sejmom ter izjavil, da vlada ne bo nikdar popustila pred malokontentsko in destruktivno orijentirano večino poljskega sejma, ki na ljubo svojih osebnih interesov zanemara najvišje državne interese. Dosedanji razvoj političnih pri lik v Poljski je pokazal neobhodno potrebo reforme ustave na način, ki bo omogočil brezhibno poslovanje sejma ter odstranitev bolnih izrodov parlamentarizma in povojne demokracije. Zato bo poljska vlada za vsako ceno izvedla revizijo ustave ter pričela z novo borbo za čim prejšnjo izvedbo tega nujno potrebnega koraka. Ker je zaradi pisanja opozicijskih listov poljski narod o resničnem stanju razmerja med sejmom in vlado povsem nepoučen, bodo pri redili člani vlade in poslanci vladnega blo-

ka več sto velikih shodov po vsej državi, na katerih bodo obrazložili narodu potrebo takojšnje revizije ustave.

Opozicija je sprejela govor predsednika dr. Svitalskega kot vojno napoved ter proglasa v večernih izdajah svojih listov, da ne bo popustila v borbi za vlado za obrambo pravic sejma ter bo posegla raje po skrajnih sredstvih, kakor pa pristala na oktroiranje ustavne reforme. Tako komentirajo vsi opozicijski listi obširno izjavo znanega opozicijskega ustavnega strokovnjaka dr. Liebermanna, da bo večina sejma raje zapustila Poljsko in otvorila krni parlament v Gdanskem, kakor pa pristala na vladne načrte. Po informacijah teh listov soglašajo vsi opozicijski poslanci s to izjavo dr. Liebermanna ter so trdno odločeni vztrajati pri izvrševanju svojega poslanskega poklica, čeprav bi jih poskušala pri tem vlada z nasiljem ovirati.

Močan potres v Kanadi

Potres, ki je bil podmorskega značaja, je poškodoval 10 prekoatlantskih kablov

Montreal, 20. novembra. Potresni sunki, ki so jih včeraj zabeležili na več krajih Kanade, so bili posebno silni v pokrajini Quebec in v kanadskih provinciah, ki leže ob Atlantskem oceanu. Potres je bil eden najmočnejših, ki so jih zabeležili od leta 1663 do včerašnjega dne. Kljub temu je materialna škoda neznatna, ker je bil potres večinoma podmorskega značaja, kar dokazuje tudi dejstvo, da je bila prekoatlantska kabelska zveza občutno poškodovana. Po prvih ugotovitvah je bilo izmed 21 prekoatlantskih kablov poškodovanih 10. Zveze med Anglijo in Ameriko so osta-

le nedotaknjene, dočim so odpovedali vsi podmorski kabli med Zedinjenimi državami in Novo Fundlandsko. Prav tako je bila prekinjena kabelska zveza med Newyorcom in Azorskimi otoki. Francoska kabelska družba javlja, da sta bila zaradi potresa pretrgana dva kabla, dočim funkcijonira kabel med St. Pierrom Michelonom in Brestom le delno. Na označena mesta so odplule danes kabelske ladje, da popravijo nastalo škodo. Ker je škoda zelo velika, bodo trajala popravila najbrže več kot dva tedna.

Italijanski ataše Cassone v Rimu

Rim, 20. novembra. Minister za letalstvo Balbo je sprejel v posebni avdienci polkovnika Cassoneja, avijatičnega atašeeja italijanskega poslaništva v Beogradu. Cassone je prišel v Rim, da ozdravi svoje oko. Balbo je ostal z njim v daljšem in priskrben razgovoru in mu napovedal, da se bo v kratkem vrnil v Beograd, da ponovno prevzame svojo službo, h čemur mu je minister za letalstvo priskrbeno čestital.

Borzna poročila.

LJUBIJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 22.79, Berlin 13.5075, Bruselj 7.9008, Budimpešta 9.8904, Curih 1094.4 — 1097.4 (1095.9), Dunaj 792.75 — 795.75 (794.25), London 275.47, Newyork 56.305 — 56.505 (56.405), Pariz 221.36 — 223.36 (222.36), Praga 167.05 — 167.85 (167.45), Trst 294.55 — 296.55 (295.55).
INOZEMSKA BORZE.
Curih: London 25.1825, Newyork 515.45, Pariz 20.29, Milan 26.98, Berlin 123.24, Dunaj 72.52, Praga 15.2775, Bukarešta 3.9775, Budimpešta 90.12, Sofija 3.72125.

Spoznavanje in zmota

Zaključno predavanje vseučiliškega profesorja dr. Vebera v Ljudski univerzi v Celju

Celje, 20. novembra.

Predsednikom je univerzitetni profesor dr. Fr. Veber zaključil svoj cikel predavanj na ljudski univerzi v Celju s temo o spoznavanju in zmoti. Kakor prejela njegova predavanja, je tudi zadnje z velikim zanimanjem poslušalo lepo število celjskega občinstva. Da so pa poslušalci vztrajali pri vseh predavanjih o duševnosti človeka z izrednim zanimanjem, je zopet dokaz, da dandanes ljudje čutijo resnično potrebo po novi pravilnejši orientaciji v svojem duševnem življenju.

G. predavatelj je uvodoma kratko očrtal izsledke predzadnjega predavanja o človeških čustvih in stremljenjih. Nato je podrobno opisal, kaj mislimo, ko govorimo o pravilnosti ali nepravilnosti doživljanja.

Ko govorimo v vsakdanjem življenju, da so doživljanja človeka n. pr. umestna ali neumestna, da je njihovo dejanje pravilno, pametno ali nepravilno, nespametno ali da je njegova misel resnična ali neresnična, že ločimo doživljanje v splošnem v pravilna in nepravilna, v taka, ki naj bi jih človek imel in taka, katerih naj bi se izogibal.

Človek, ki živi na pr. vedno v mestu, nima pravilne predstave o vasi, seljak pa ne pravilne predstave o mestu. Misel, ki se je otrok naučil v šoli, da se zemlja vrti okoli sonca, je pravilna; misel starega Grka, da se sonce vrti okoli zemlje, je pa bila nepravilna. Ko se sreča svojega bližnjega veselji, se »pravilno« veseliš, ko se pa veseliš spričo nesreče svojega bližnjega, je to čustvovanje »nepravilno«. Enako stremiš pravilno, ko želiš bolniku zdravje in nepravilno, ko želiš bolniku smrt. Če vsakdanje življenje izpričuje torej, da so naša doživljanja, to so naše predstave, misli, čustva in stremjenja, lahko pravilna ali nepravilna. Brez teh lastnosti naših doživljanj bi bile odveč in brez smisla vse sole in vsa vzgoja človeka, kajti učiti in vzgajati se pravi navajati k vedno pravilnejšemu predstavljanju, mišljenju, čustvovanju in stremljenju.

Tu bi utegnil kdo ugovarjati, češ, pravilno doživljanje je ono, ki nam dela ugodje in nepravilno ono, ki nam dela neugodje. Temu pa ni tako. Človeku, ki gre mimo banke in se sam prepriča, da je ves denar v njej njegov, občuti gotovo ugodje spričo te misli, s tem pa njegovo prepričanje gotovo še ni pravilno. Rojeni zločinci gotovo občutijo neko zadovoljstvo ali srečo in ugodje, ko izvršujejo svoj posel, nihče pa ne bo trdil, da so njih dejanja pravilna. Pravilnost ali nepravilnost doživljanja nima torej nobene zveze z ugodjem ali srečo človeka, ki ima ta doživljanja.

Treba je pa še razločevati med vnanjo in notranjo pravilnostjo in nepravilnostjo. Vsi naši elementarni občutki barv, svetlobe, ugodja ali neugodja so iz logičnega

vidika prav za prav nepravilni. Priroda, kakor jo vidimo, slišimo ali tipamo, je v resnici čisto drugačna, nego si jo mi predstavljamo. Fizika in kemija nas učita, da v prirodi ni barv, toplote, trdote itd., da so to le svojevrstni procesi. Isto velja za vsa tako zvana nasladna čustva. Tudi ta so logično nepravilna. Vsa ta doživljanja so nam tako rekoč vsiljena, nimajo pa nobene opravke z našo notranjo pravilnostjo in nepravilnostjo, niso v nikaki zvezi z našim razumom. Nihče ne bo očital človeku, ki slastno požira jed, ki drugemu ne tekne, da je prvi zategadelj nespameten, ali da je ta njegov okus nepravilen. Če vidim rožo rdečo, ki logično kot kos prirode nima barve, zato nič ne morem, ta predstava mi je vsiljena. Ta nepravilnost torej nima opravke z našo pametjo, čeprav so za našo vztrajanje v življenju ta vsiljena doživljanja neobhodno potrebna.

Je pa še notranja pravilnost in nepravilnost, ki je v zvezi z nasprotjem v nas, ki mu pravimo naša aktivnost ali pasivnost.

Doživljaj občutka barve in prijetnosti in neprijetnosti kake jedi nam je vsiljen, je torej pasiven doživljaj, pa tudi mi smo pri tem doživljaju pasivni. So pa še doživljaji, ki so na sebi aktivni, kakor prepričanje otroka v šoli, da se zemlja vrti okoli sonca; to prepričanje je pravilno, toda ni otrokovo spoznanje, ker slepo veruje učitelju. Otroci sam je torej pri tem prepričanju pasiven. Zato ta misel ni njegovo spoznanje. Ravno tako bi ne bilo nepravilno prepričanje, ki bi se ga v šoli naučil, njegova zmota, ker je on kot subjekt pri tem pasiven. Morfinist slepo podleže svoji strasti, njegovo stremjenje po morfinu ga žene k dejanju, ki ni pravilno, sam je pri tem pasiven. Povsod, kjer je subjekt pasiven, ne more biti odgovoren, njegova doživljanja so tedaj izven pravilnosti in nepravilnosti, zmote in spoznanja, razumnosti in nerazumnosti.

Prava pravilnost in nepravilnost je samo pri doživljanjih, ki so aktivna in katerih aktivnost se spoji z našo aktivnostjo, ko pristanemo na nekaj itd. Pri simpatiji in antipatiji nam je ta vsiljena, simpatiziramo z nekom, sami ne vemo zakaj, pri ljubezni smo pa sami aktivni.

V rastlinskem in živalskem svetu so subjekti izven pasivnosti in aktivnosti, subjekti so animálni, kakor pravimo, rezultirajo iz doživljanja in so na njih zgajeni. Pri človeku je subjekt oseben, je edina substanca njegovi doživljaji so lahko pasivni ali aktivni in on sam je pri tem zdaj lahko pasiven zdaj aktiven. In samo, kadar je aktiven kot subjekt, so njegova doživljanja pravilna ali nepravilna, misli resnične, neresnične in dejanja etična, neetična, ima spoznavanja in zmote.

Za celibat uradnic ali proti

Zopet dva, ki sta za celibat uradnic brez izjeme

12

Tudi jaz odobravam mnenje g. V. Ry. glede celibata vseh vrst uradnic, kar mu je pritrnila neka bivša drž. uradnica.

Vzemimo slučaj drž. uradnice, n. pr. učiteljice, ki gotovo nikdar ne bo poročila kakkega uslužbenca, ki nima najmanj tako velike plače, kakor jo ima sama, temveč le kakkega doktorja, ravnatelja, inženjerja, profesorja, v najslabšem slučaju pa najmanj kakkega sovornika. Torej znašajo njih mesečni skupni dohodki minimalno 5-6 tisoč Din. Prepričana sem, da bi popolnoma zadostovala samo ena (soprogova) plača, dočim bi nameste poročene učiteljice prišla do kruha marsikatero revna maturantka, ki je z veliko neustreznostjo po tolikih letih študij ob žiljih svojih staršev dosegla svoj cilj, in ki mora še sedaj — staršem v breme — čakati, da se za njo izprazni kako, po tolikih poročenih učiteljicah zasedeno mesto. Končno pritrđim tudi »bivši državni uradnici« ker poznam sama več podobnih primerov, ker mi je lastna hčerka v nižjih osnovnih razredih pripovedovala o svoji učiteljici, ki je poučevala še v zadnjih mesecih nosečnosti tako, da ji je postalo večkrat slabo. V šoli pazijo na mladino, da ostane neopkvarena, medtem ko je sami s takimi primeri pohujšujejo in ji — nezavedni — odpirajo oči. Sploh pa naj bi se noseča žena izogibala družbe, tem bolj seveda solske mladine.

Ravno tako naj bi se uvel celibat tudi za vse druge drž. in privatne uradnice. Dandanes zahtevajo v vsaki boljši pisarni poleg 4 razredov srednje šole še trgovsko dovoljeno šolo, če že ne trgovsko akademijo in najslabše plačana kontrolistinja se mora izkazati z izpričevalom enoletnega trgovskega tečaja. Razumljivo je, da vsako dekle po dovršeni šoli komaj čaka na službo, ki se dandanes tako težko dobi. Koliko pa se di po raznih pisarnah še poročenih moči, ki — ko se poroče — (največkrat iz komodnosti, ker jim ne diši domače delo) ne odstopijo, dokler jih ne vpkolje.

A mnogo je med njimi takih, ki so bile nastavljene iz protekcije ter ne obvladajo niti stenografije, ne kakšnega tujega jezika, niti knjigovodstva po trgovskošolski izobrazbi.

Ako dekle ve, da ne bosta mogla z možem plačo oba živeti, naj se ne poroči, ker je sploh sramotno, da bi žena vzdrževala s svojim zaslužkom moža. S tem, da se dekle poroči, dobi v svojem možu gospodarja, (se-

veda, če je mož na mestu), ki skrbi za njo, torej ni treba njej služiti.

H koncu pripominam, da sem bila sama uradnica in sem službo pustila le radi svoje deee, ker vem, da ji služkinja ne bi nikdar nudila tiste vzgoje, kot mati.

Ravno sem prečitala dopis od g. M. D. štev. 7, ki je v vseh oziirih izvrsten. Med vsemi odgovori so to najbolj duhovita in umestna mnenja glede celibata. Izborno, g. M. D.!

13

V času sedanjih težkih socialnih razmer, ko vse išče izhoda iz posledice evetovne vojne, je več kot umestno, da javen časopis v obliki anket opozarja na najaktualnejša vprašanja dobe. Odzivi na take ankete so neposredni izraz mnenja javnosti, ki je takisto neposredno prizadeta v anketi obravnavanih vprašanjih. Preveč realna je zadeva vsakdanjega življenja današnjih dni, da bi se dala v tem oziru opredeliti kaka določena teorija, marveč se je treba sprijeti prilagodevati življenjskim potrebam raznih stanov. Zato je javnost edino merodajna, da določa sama sebi družabni red, smer in način življenja.

Vprašanje celibata ženskih uradnic je po mojem mnenju važen prispevek k reševanju brezposelnosti pri nas. V doslej objavljenih tozadevnih odgovorih v »Slov. Narod« je v splošnem podčrtana teza, ki govori za celibat žensk, ki so nameščene po raznih službenih mestih. Moderna načela gredo vztrajno za tem, da se prizna ženski popolna enakopravnost z moškimi. Ženska ima enako pravico do eksistence, kot moški, njen naravni poklic je pa vendar in ostante — materinstvo. S tem, da se ženska omoži, je avtomatično rešeno tudi vprašanje njene eksistence, zakaj moški, ki stopa v zakonsko zvezo, hkrati prevzema tudi skrb za materijelno vzdrževanje svoje žene. Dokler niso dani absolutni pogoji za to, prevdaren moški vobče ne bo stopal v zakon. Oblasti, ki izdajajo ženitbena dovoljenja, sicer pazijo na to, da ne stopajo v zakon ljudje, ki nimajo dovolj trdne materijalne opore, vendar premalo strogo. Zlasti v mestih bi kazalo v tem oziru uvesti najstrožje mere, kot jih poznajo n. pr. na Angliškem. Emancipacija angleške žene je že več let na taki višini, da angleška žena vedno pogosteje išče eksistence v samostojnem poklicu in docela resignira na možitev. Zato se vsako leto ekleme na Angliškem relativno najmanj zakonov. Po javnih službah pa so omožene ženske pravcate bele vrane.

Pri nas javna in zasebna podjetja rada zaposlujejo ženske moči, zlasti za pisarniška dela, ker je ženska pisarniška moč mnogo cenejša kot moška. In ne samo to. Včasih odločujejo pri nameštanju žensk tudi docela postranski motivi. N. pr. v lep, razkošno opremljen kompoarček se prav lepo poda okriljeno bitje z nakodrano bubi-frizuro, ki zna gospodu šefu in tudi strankam tako prijazno voščiti dobro jutro itd. Tako je dostikrat taka pisarniška moč, pa magari omožena, kakor luksuzen del pisarniške opreme in nič več. Radi nje pa morda strada in trpi pomanjkanje brezposelnih družinskih oči, ki bi za nezadno razliko v plači, ali pa celo za isto plačo, rad producirali dvakrat več. Poleg tega je malo poročenih žensk po naših uradih, ki ne bi imele moža, ki prejema v svoji službi vsaj toliko plače, da bi mogel solidno vzdrževati ženo in event. družino. Končno se žena, ki tudi sama zasluži, čuti vedno manj materijelno in moralno odvisno od svojega moža, k čemur ni težko pogoditi sto slabih posledic.

So to samo nekateri razlogi, ki govorijo za celibat nameščenih žensk. Vendar je trenutno najvažnejši razlog za celibat žensk velika brezposelnost med našo moško inteligenco, ki po vsej pravici spada na mesta, ki jih zasedajo omožene uradnice.

Jaroslav To-n.

Veleposlanstvo! Jutri vsi v

ELITNI KINO MATICA!

Baron Trenk

Znameniti hrvaški plemič in njegovi ljubavni odnosi s cesarico

MARIJO TEREZIO

Svetislav Petrović . . . Baron Trenk
Lil Dagover . . . Marija Terezija

ELITNI KINO MATICA Jutri!

Ponesrečen trik

Ljubljana, 20. novembra.

— Čuden obisk! je rekla davi gospa Marija, ko je nekdo iznenada pozvonil.

Po pritisku zvonca sodeč, ni bila roka lahka in nežna. Zvok je odjeknil z nenavadno močjo po vsem stanovanju in je tako deloval na gospo Marijo, da si je nehote zatisnila ušesa.

— Kdo neki je?

Ni si mogla razložiti ranega obiska. Ob tem času vstajajo samo služkinje, da pripravijo zajtrk, očistijo čevlje in prinese kavo na postelo. Ob tem času vstajajo tudi delavci in odhajajo na delo. Nekateri v tovarne, drugi v delavnice in privatne hiše, če so poklicani, da kaj popravijo.

Gospa Marija, stanujoča v lepi enodružinski hiši v Spodnji Šiški, je začela premišljati, če ni morda naročila koga, ki bi imel kaj popraviti v stanovanju. Ker se je zbudila šele, ko je začela zvonjenje, je bila še zaspala, tako da se ji ni dalo iz postelje. Snoči je pozno legla, pa je bila davi tako slabe volje, da bi ne vstala, če bi ji bilo sprejeti najdražji obisk.

A zvonec je čedalje močnejše zvonil. Gospa Mariji ni preostajalo drugega, nego da vstane.

— Norec, kar venomer zvonil!

Hotela je takoj odpreti vrata in sprejeti obisk v spalni obleki — mogoč bi biti kdo izmed »domačih« — a si je premislila. Naglo se je oblekla, se za silo počesala in radovedno odprla vrata.

— Dobro jutro!

Gospa Marija je od jeze prebledela. Pred njo je stal s klubokom v roki kuštrav, neumit in raztrgan neznanec — po vsej priliki delavec, in stokal:

— Gospa, jaz sem prišel... poslal me je »hauser«...

— Kaj hočete? ga je vprašala gospa Marija nekoliko boljše volje.

— Poslal me je »hauser«, da vam popravim okna v stanovanju.

— Da mi jih popravite. Ja, saj so bila nedavno popravljena! Na, pogledite, saj so čisto nova! »Hauser« vas je poslal? ga je vprašala ponovno.

Delavec se je obotavljal, da bi potrdil vprašanje.

— Kje je sedaj »hauser«?

— Doma — mislim.

— Dobro, ga grem vprašat. Počakajte malo!

Hišni gospodar stanuje blizu stanovanja gospe Marije. Ko je neznanec odšel, je stopila k oknu in gledala za njim. Ko je opazila, da je izginil za prvim voglom in da se sploh ni namenil h gospodarju, jo je obšla zla slutnja. Oblekla je plašč, zaklenila vrata in stekla čez cesto. Razburjeno je pripovedovala, kaj se ji je pravkar pripetilo.

— Jaz nisem nikogar poslal k vam. Obiskal vas je najbrže vilonlec. Prišel je, da si ogleda stanovanje... da se informira...

— Moj Bog, še tega je treba! Kaj naj storim?

— Obvestite policijo. Pozimi se klatijo v Ljubljani in okolici razni sumljivi tipi, ki preže na vsako priliko, da bi prišli na svoj račun.

— Potem sem imela pa srečo! Še dobro, da me ni oropal in ubil.

— Najbrže se je zbal, da niste sama doma.

Pri pokvarjenem želodcu, plinih v črevesju, slabem okusu v ustih, čelnem glavobolu, mrzlici, zapeki, bljuvanju ali driski učinkuje že kozarec naravnega »Franz Josefove« vode kot pravi blagodat za vsakega, ki je v priči preobčutljiva prebavila. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Za vse enako pravilo

V ponedeljkovi številki »Slov. Naroda« nekdo med dnevnimi novicami omenja italijanske štipendije, ki jih prejemajo jugoslovenski diaki. Ne čutim se sicer s tem prizadetega in nimam namena teh štipendistov braniti, ker se lahko sami, vendar ob tej priliki ne morem mimo še važnejšega dejstva, kot je prejemanje štipendij od Italijanov. Glede teh mi je znano, da so jih bili deležni po večini študentje iz južnega dela države. Priznam, da bi sam morda tako podpora od te strani težko prejemal, toda zdi se mi, da oni, ki študentom to očitajo, življenja sami ne poznajo, ker žive v izobilju. Ako prejema študent italijansko štipendijo, s tem še ni rečeno, da mora biti italijanaš. Niso vsi sinovi bogatih staršev. Veliko je takih, ki so primorani študij zaradi pomanjkanja sredstev opustiti in si poiškati kakršnokoli delo, tako da so potem vse življenje nesrečni, ker žal danes visokošolski niti srednješolski študij še ni vsem dostopen. Če pa reven diak enkrat začne študirati, gotovo tudi za študije dokonča.

Radoveden sem zato, kaj bodo na omenjeno notico odgovorili oni srbski študentje, ki so tudi bili deležni italijanskih štipendij in ki so občutno bolj sitirani od slovenskih. Mnenja sem, da je tudi v interesu študija samega, če slušatelj pregleda malo na inozemske univerze. Pri tem ne prepričanju ti študentje manj greše, kot oni naši (?) ljudje, ki nosijo v italijan. letovišča naš denar, čeravno imamo v naši državi dovolj lepih krajev, kjer bi se morda za manjši denar prav tako, če ne še bolj zabavali. Zakaj bi se ne obavila tudi imena teh, ki bi javnost najbrže še bolj prenetila, kot imena študentov. Zakaj ne bi veljalo tu enako pravilo? In oni podjetniki, ki imajo zaposlene tujerodne ljudi, ali ne bi bilo zanimivo tudi tako statistiko objaviti?

Končno še nekaj. Pred dnevi sem čital v nekem dnevniku, ki je pozival na — romanje v Rim! Poleg ogromnega denarja, ki ga romarji puste v Italiji, se jim v zahvalo italijanska mladež smeje in brile norce iz njih. Rim s papežem vred bo vseeno ostal, čeprav ga slovenski romarji ne vidijo. Izognili se bodo vsaj posmehovanju.

Vpoklic rekrutov

Letos bodo poklicani na odseljenje svoje kadrovske službe v času od 5. do 10. decembra, in sicer:

Vsi rekruti, rojeni leta 1904, ki so bili letos potrjeni. Vsi rekruti, rojeni leta 1905, ki so že služili v kadru, pa so bili iz iste ga odpušteni kot začasno nesposobni, a so bili letos spoznani za sposobne.

Za zbiralce in ljubitelje starin

je kakor nalašč časopis »Narodna Starina«, ki ga izdaja skopljanski univ. prof. dr. Josip Matasović v Zagrebu 6, poštni predal 14. Za redne naročnike stane posamezna številka 18 Din, v knjigarnah pa posamezne številke 24 Din.

Zlasti naše dame in duhovščina bo našla v pravkar izšli 17. številki mnogo zanimivega in poučnega.

Direktor zagrebškega mestnega muzeja prof. Gjuro Szabo piše o starih mašnih oblekah, o prekrasnih vezeninah, ki je enaki tudi pri nas dosti po zbirkah in cerkvah. Platnena kazala s svilenimi slovenskimi narodnimi ornamentami, z nageljčki in tulipani, pa tudi zaradi Matere božje ni madžarska, kakor jo imenujejo, temveč čisto slovenska, kakor piše tudi univ. prof. dr. Moric Dreger z Dunaja. Iz Slovenije so se ta čuda narodne ornamentike razširila tudi v sosedne dežele in najbrže iz Skofije Loke celo na Bavarsko, kjer je več lepih komadov v Nacionalnem muzeju v Monakovem. Dame, ki bodo ta članek prečitale, gotovo ne bodo iz mašnih plaščev in prticev več delale salonskih blazinic. Še manj bo pa naš muzej v drugič podpiral tak nepojtetni vandalizem, kakor se je dogodil na razstavi »Blazina«.

Lz tega, še bolj pa iz obširnega Szabovega članka o cerkvenih zgradbah in cerkveni opravi naj se pa pouči naša duhovščina, kako bi morala varovati stare cerkve in njih opravo in kako jih sme restavrirati, da ne bo neokusnosti, greha in škode.

Vsi, ki se zanimajo za etnografijo in folkloro, bodo prav radi prečitali Marijana Markovca spis o ograjah, kjer je opisano tudi kmetosko orodje. Ograje so sicer enake, kakor pri nas, in tako je tudi večinoma orodje, a imena se znatno razlikujejo od naših.

Ljubljanski univ. prof. Nikola Radojčić opisuje prekrasno plaščano iz Pakre, t. j. bogato figurarno vezan prt z božjim grobom, kakršne pravoslavni rabijo namesto našega božjega groba.

Razen drugih člankov je splošno poučna in zabavna tudi Matasoveva razprava o zakonskih možeh, ki se boje svojih žena. Objavljena je celo hrvaška diploma za tako junaka, naša končnica s sliko »boja za hlače« in polno pesmic o usodi mož pod pantoflom.

in šikaniranju italijanskih oblasti. Zadnji beograjski incident naj jim bo v spomin. Kdor hoče moliti, lahko molji tudi doma, kjer ga bo Bog ravno tako razumel kot v Rimu. Papež sam pa slovenskega itak ne zna. Zato končujem z željo, da bi se poleg navedenih imen objavil tudi seznam romarjev, če se že objavi seznam študentov. Za vse enako pravilo! — k.

Maloželezniška družba in avtobusni promet na Viču

Uvedbo avtoprometa na Vič je pozdravilo prebivalstvo s tako radostjo kot morda v nobenem drugem mestu, seveda v nadi, da bo družba v vsakem slučaju izpolnjevala tudi dolžnost, katero je s tem prevzela. Ne enkrat, neštetokrat je družba pokazala nerazumevanje napram prebivalstvu, posebno v deževnem vremenu, kot je bilo tudi zadnje dni.

Iz izkušenj bi družba morala vedeti, da v takem vremenu že na prvi postaji na Viču ob pol 8. zjutraj čaka toliko ljudi na avtobus, da se ta že tam napolni do zadnjega mesta, potem pa seveda na vmesnih postajah skozi do pošte ne stoji, meščanstvo pa, ki je čakalo na teh postajah, mora peš in s čakanjem seveda tudi zamudi službo.

V takem slučaju bi podjetje, če bi imelo le malo obzira do prebivalstva, posebno v deževnem vremenu moralo dati v promet zraven rednega avtobusa še enega. Radi tega se ne obračamo na družbo, ampak prosimo gospoda mestnega župana, da on s svojo avtoriteto poskusi, da se družba v tem pogledu zave svoje dolžnosti, prebivalstvo pa mu bo za to hvaležno. — Prizadeti.

— Straniške v parku Sv. Petra javen škandal. Vse merodajne činitele mestnega magistrata prosimo, da si ogledajo stranišče v parku Sv. Petra v jutranjih urah. Že od daleč bodo čutili neznozen smrad, ki ga širi to stranišče, v bližini bodo pa videli, da je obsut z nesnago. Ponoči namreč ta park ni razsvetljen in zato je vedno vse ponesnaženo in po tem blatu morajo potem gaziti številni pasanti. Na tem javnem prostoru, ki je precej frekventiran, je nujno potrebna luč, — Več prizadetih.

Zvezek zaključujejo poročila o publikacijah in najrazličnejše beležke. Ker ima časopis poleg dobrega in splošno zanimivega gradiva tudi mnogo prav dobrih ilustracij, ga toplo priporočamo, ker je tudi nam potreben.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: sredo, 20. novembra, katoličani: Feliks, pravoslavni: 7. novembra, 33 mučnikov.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Drama: Grob neznanega junaka.
Opera: Onegin. B.
Kino Matica: Modri demant.
Kino Ideal: Radža z zelenim turbanom.
Kino Ljubljanski dvor: Slon Nuri.
Družabni večer trgovskega društva »Merkur« ob 20.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Kuralt, Gosposvetska cesta, Sušnik, Marijin trg.

— Službeno iz LHP-a. Seja upravnega odbora se vrši jutri v četrtek ob 20. uri v damskem salonu kavarne Emona. — Tajnica.

— Sekcija Z. N. S. (službeno). Seja odbora za delegiranje danes ob pol 19 in ne ob 20. v kavarni Evropa. V bodoče vselej ob četrtkih ob pol 19. — Tajnik.

Prosveta

»Grob neznanega vojaka«, ki se v pripori drevi, je do sedaj zadovoljil vse številne obiskovalce te globoko resnične in pretresljive istinitne vojne tragedije. Ponovno opozarjamo na to predstavlo, ki z mogočnim in svarišnim glasom govori o nadlogah in krutostih vojne. Kdor se hoče seznaniti z najvažnejšimi deli povojne literature, delih, ki bodo ohranila svojo vrednost tudi še v bodočih stoletjih, ne sme prezreti »Gropa neznanega vojaka«.

Dijaska predstava »Faust« bo v četrtek ob 15 v dramskem gledališču. Na to vzpizoritev Goethejeve tragedije opozarjamo zlasti vzgojitelje in mladino. Pripominjamo, da bo to poslednja ali pa vsaj ena izmed poslednjih vzpizoritev v tej sezoni. Cene so globoko znižane.

Iz Laškega

— Cesta iz Laškega do Celja, ki je svojčas daleč sloveja kot najlepša pot in vozna cesta, je sedaj v tako slabem stanju, da je voznikom in avtomobilom rad jam in še drugih ovir ni mogoče pasirati. Promet je na tej cesti vedno večji, davki so vedno večji, cesta pa vedno slabša. Gerentstvo občine Sv. Krištof, kaj je? Oblastva, prosimo, pomagajte nam in naročite cestnemu odboru, da uredi to vevlačno cesto iz Laškega v Celje.

Dnevne vesti.

— **Izpremembe v naši vojski in mornarici.** Napredovali so v čin sanitetnega polkovnika mornarice podpolkovnik dr. Fr. Vrečko, v čin apotekarskega kapitana I. klase kapitan II. klase Milan Kniewald, v čin poročnika pehotni podporočnik Karel Pirš, Jakob Blaž, Leopold Škodlar, Alojz Pelizon, Josip Rijavec, Ivana Rabadan, Hermenegild Vidmar, Stanko Rupnik in Ivan Suban, artiljerijski Viljem Ogorelec, Zvonimir Perič, Karlo Novak, Ivan Ravnik, Franc Mladic, Andrej Pirc, Zvonimir Bohar, Rudolf Adamič, Jožef Bertok, Pavle Jezernik, Pavle Vošnar in Josip Horvat; konjeniški Josip Golob, Roman Bradaska in Franco Pintarič, inženirski Josip Batelja, Mita Pozder, Josip Solar, Rudolf Merlini, Vendelin Simenc, Rudolf Romšak, Drago Brezovšek, Jožef Kropar, Ivan Svetlin in Viktor Gliha; v čin inženierskega kapitana I. klase kapitan II. klase Dragan Kober, v čin zrakoplovnega kapitana I. klase kapitan II. klase Adalbert Robulja, v čin nižjega vojnega uradnika I. klase sodne stroke administrativni kapetan II. klase Borislav Babič, v čin nižjega vojnega uradnika III. klase sodne stroke Alojz Levart; prevedeni so v pehoto rezervni zrakoplovni podporočnik Fabian Križak, v aktivno žandarmerijsko službo rezervni pehotni podporočnik Rudolf Čigler in rezervni konjeniški podporočnik Vinko Bono.

— **Iz državne službe.** V višjo skupino je pomaknjen profesor na državni trgovski akademiji v Ljubljani Franjo Sič; sprejeta je ostavka, ki jo je podal na državno službo inženjer tehnične sekcije v Kninu Milan Ravnikar.

— **Natečaj za Cankarjev spomenik na Vrhniki.** Z današnjim dnem je potekel rok za vložitev osnutkov za Cankarjev spomenik na Vrhniki. Odbor je prejel skupno okoli 19 osnutkov, ki jih v nedeljo najbrže razstavi. Žirija: arhitekt Plečnik, dr. Stele, dr. Vurnik, Sternin in Jakopič se sestane prihodnji teden. Za spomenik je sedaj zbranih 66.000 Din. Pričakujejo, da naraste zbirka s prispevki iz Amerike v kratkem na 120.000 Din.

— **V Sloveniji in na kraljevskem Bledu** je naslov članka, ki ga je priobčil v eni zadnjih števil bratistavski «Slovacek» izpod peresa Eduarda Horniša, udeleženca nedavne ekskurzije mineraloškega zavoda Karlove univerze v Pragi po Jugoslaviji. Avtor opisuje vožnjo iz Splita preko Karlova in Ljubljane na Bled in pravi med drugim, da Ljubljana na tujca posebno zvečer ne napravi najboljšega vtisa, če jo vidi prvič in če si ogleda samo okolišne glavne kolodvora. Pač pa zelo hvali notranjost Ljubljane. Rojakom priporoča poset Sloveniji, posebno Bleda, ki mu ostane v neizbrisnem spominu.

— **Katastrofalan potres v daljavi.** Prof. dr. Belar nam poroča, da so zaznamovali potresomeri observatorija pod Triglavom v ponedeljek izredno močan potres v daljavi nad 6000 km. Sunke katastrofalnega potresa so začeli beležiti potresomeri ob 21.40 in beležili so jih do večera jutraj. Po dr. Belarjevem mnenju je ta potres uvod v novo potresno periodo.

— **Stanje ponesrečenec mariborske letalske katastrofe.** Stanje ponesrečenega odvetnika dr. Šestana je še vedno kritično, dočim je Müller že skoro izven nevarnosti. Vest, da so Müllerju amputirali obe nogi, ni bila točna, pač pa so morali dr. Šestanu odrezati eno nogo.

— **Proga Celje-Dravograd v nevarnosti.** «Maribor Zeitung» poroča, da je proga Celje-Dravograd v nevarnosti med postajama Dovo in Mislinje, ker se tam počlovečega hriba počasi premika. Več se zgodi, da je proga premaknjena kar za par centimetrov. Baje se je v zadnjem času proga premaknila kar za cel meter. Hude nevarnosti zaenkrat ni, vendar bo treba poskrbeti, da se prepreči večja nesreča.

— **V Sokolskem domu v Litiji** se bo vršilo jutri ob 8. zvečer predavanje o pan-evropskem gibanju. Predava g. Anton Podbevšek iz Ljubljane.

— **Trgovski koledar za l. 1930** je izšel. Je to zelo lično v platno vezana knjižica, ki jo je uredil g. Fran Zelenik, založilo pa je koledar Trgovsko društvo Merkur za Slovenijo v Ljubljani. Stane koledar s poštnino vred 15 Din za izvod. Kakor druga leta je tudi letos vsebina koledarja zelo pestra in poučna. Med drugimi vsebuje koledar: Izpremembe zakona o neposrednih davkih. Kako se toži in rubi (obrazec za tožbo in rubezni predlog). Pravila o pregledovanju in žigosanju meril, steklenic, sodov in posod. Področja kontrol sodov in mer. O avtomobilnem prometu. Kolekci. Iz uredb o prevozu potnikov in blaga po železnicah. O povrnitvi preveč plačane vozne na železnici. Novi vojaški zakon. Pretvarjanje kubične mere lesa v kg. Izmera kock za tlakovanje. Tabela za razredčenje alkohola. Uzanje v žitni trgovini. Navodila za nakup žrnja. Teža žrnja. Vskladščanje žrnja. O razprodajah. Cene za prevoz potnikov na državnih avtomobilskih progah. Plačevanje uslužbenške davka. Oblastna trošarina. Potni list itd. Koledar je splošno važnosti in bo dobro služil vsakomur, zlasti pa našim trgovcem in nameščencem ter ga vsled tega zamoremo povsod najpopolneje priporočati. Naročite tedaj koledar nemudoma pri Trgovskem društvu «Merkur» za Slovenijo v Ljubljani, Gradišče 17-I.

— **Odsek za rejo kuncev Kmetij. družbe** v Ljubljani vabi vse članstvo na l. zborovanje kuncerejev, ki se bo vršilo v nedeljo 24. t. m. ob 10. dopoldne v prostorih Kmetijske družbe v Ljubljani z naslednjim dnevnim redom: pozdravni govor načelnika g. Hudalesa; predavanje o anatomiji kunca in njegova bolezn (predava živno-zdravnik g. Ravtar); poročilo o odsekovem delovanju (poročila tajnik g. Inkrat) in sluščajnosti.

— **Izkaz večjih trgovcev v Albaniji** je interesantom v pisarni Zbornice za TOI med uradnimi urami na vpogled.

— **Odmev konkurza Jadranske banke.** V soboto se je vršila v Trstu obravnava proti doždevnim krivcem konkurza Jadranske banke. K razpravi so prišli samo trije obtoženci in sicer Kamenarovič, Alessandrini in Cacopardo. Državni pravdnik je zahteval za glavne obtožence strogo kazn od 4 do 7 let ječe, za druge je pa predlagal oprostitev. Glavni obtoženec Rossini je bil obsojen na eno leto ječe, vsi drugi so bili oproščeni, ker je zadeva že zastarela.

gistratu, pri društvu hišnih posestnikov in v Jugoslovanski tiskarni. Izpolnjene tiskovine je vlagati pri davčni upravi ali pri mestnem magistratu. Mestni ekspedit. Mestni trg 27-III, soba 48, do 20. decembra 1929 med navadnimi uradnimi urami.

— **Prva slana in mraz.** Davi je pritisnil prvi mraz. Termometer je kazal ob 8. 1-2 stopinje pod ničlo. Padla je tudi prva slana, ki pa ni napravila nobene škode.

— **Plakatiranje.** Mestni magistrat opozarja vse hišne posestnike in lastnike kakršnihkoli parcel, naj ne dovoljuje postavljanja reklamnih desk in plakatiranja na svojih hišah in parcelah drugim osebam in podjetjem razen onim, ki imajo obrtni list za reklamo in plakatstvo. Sam zase

Danes se prvič pokaže na vsem Balkanu slovi in nedosegljivi, prečerni in zaljubljeni

SLON NURI

ki je prispel k nam naravnost iz indijske džungle in bo izkazal mladim in starim posebno čast s svojim nedosegljivim humorjem, s svojim dolгим nikom, s katerim spretno eksperimentira na vse strani. Tri dni bo naš gost in te tri dni bo izpolnil Vaše življenje z radostjo in smehom.

Ob 4., 7., 9. uri.

Kino LJUBLJANSKI DVOR Telefon 2730.

— **Zakon o taksah.** Finančni minister je izdal vsem ministrstvom okrožnico, v kateri jih prosi, naj čim prej zbero gradivo za novi zakon o taksah. Obeta se nova razdelitev pobiranja taks in znižanje mnogih postavk. Čim bo zbrano potrebno gradivo, bo imenovana posebna komisija, ki bo novi zakon o taksah redigirala.

— **Vreme.** Vremenska napoved nam obeta po megli deloma oblačno in hladneje vreme. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države bolj ali manj oblačno, ponekod tudi deževno vreme. Najvišja temperatura je znašala v Skopju 17, v Splitu 13, v Zagrebu 10, v Ljubljani 8,2, v Beogradu 8, v Mariboru 7 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 771.1 mm, temperatura je znašala — 1.2. Danes je torej prvi dan v letošnjem letu, da je padla temperatura pod ničlo.

— **Tragična smrt dveh naših delavcev v Franciji.** 12. t. m. sta šla Slovenec Anton Bajuk, star 26 let, in njegov 29 letni tovariš Peter Čuk iz Bosanske Gradiške v St. Florianu na delo. Malce sta se zakasnila in zato sta šla po bližnji čez železniško progo. Vlaka, ki je pridrel za njima, ni sta opazila. Bajuk je bil na mestu mrtev, dočim je Čuk, kateremu je zmečalo prsni koš, živel še 25 minut. Bajuk zapušta v domovini ženo in dva otroka. Čuk pa ženo in šest otrok. Kdo bo sedaj skrbel za nesrečne sirote?

— **Strašen uboj pri Ptuj.** V Slovenjvasi pri Ptuj je bil v nedeljo izvršen strašen uboj, katerega podrobnosti še niso znane. Dva brata sta napadla posedniškega sina Janeza Skazo in ga med prepričkom s sabljo zabodla. Brata Matjaž sta že del časa sovražila 26 letnega Janeza Skazo. V nedeljo sta ga ustavila in začela izživati. Nastal je preprič, med katerim je eden nenadoma potegnil sabljo in jo porinil nesrečnemu Skazi s tako silo v prsa, da je na hrstu izstopila, poleg tega pa je nesrečni mladenič zadobil še šest sunkov. Obledel je na mestu mrtve. Orožniki so aretirali oba brata in še nekega mladeniča, ki je sodeloval pri napadu. Vse tri so izročili sodišču. Kdo je pravzaprav Skazo umoril, še ni ugotovljeno, ker brata valita krivdo drug na drugega.

— **Posledice fantovske bojevitosti.** V Sv. Barbari v Haložah je nastal te dni med vaškimi fanti preprič in pretep, med katerim je France Kelec sunil z vrtnarskim nožem Janeza Kokota v glavo. Poškodba je bila tako težka, da je Kokot čez dva dni umrl, ubijalec so pa prijeli orožniki. — V Kamnici, kjer je nekdo z nožem napadel 26 letnega delavca Janeza Leponeka in ga sunil v prsa. Leponeka so težko poškodovane prepeljali v mariborsko bolnico.

— **Ranjen tihopec.** Naši finančni stražniki so imeli že dolgo na sumu 25 letnega Feliksa Walocha, da tihopecti razno blago, vendar mu niso mogli do živga. Te dni so ga na meji v bližini Luč zalotili, ko se je vtihotopil preko meje k svoji ljubici Matildi Močič, ki biva na našem ozemlju. Finančna stražnika Leskovar in Leitgeb sta zastražila hišo, toda Waloch ju je opazil, skočil je skozi podstrešno okno in začel bežati. Ker se na dvakratni poziv ni ustavil, sta streljala za njim. Kroga je zadela Walocha v ledvice, imel je pa še toliko moči, da je zbežal na avstrijsko ozemlje, kjer se je nezavesten zgrudil. Prepeljali so ga v bolnico. Njegove poškodbe so sicer težke, a bo najbrž okrevale.

— **Svinja odgriznila otroku obe roki.** V Obrovcu pri Sinju v Dalmaciji je žena posestnika Babiča pred hišo prala perilo. Svoji hčerki Milici je naročila, naj pazi na 3 mesečno dete. Deklica je pa pustila otroka samega. Nenadoma je v sobo prišla svinja, ki se je lotila otroka. Odgriznila mu je obe roki. Otrok bo najbrž umrl.

Iz Ljubljane

— **Na novinarskem koncertu na praznik** ujedinenja nastopila naša najboljša pevsko društva «Ljubljanski Zvon», «Ljubljana» in «Slavec», ki zapoje več krasnih narodnih pesmi. Slovenski vokalni kvintet (gg. Gostič, Jug, Petrovič, Vondra in Sulc) zapoje Mirkovo: «Šumi potok, šumi in Prelovočev: «Bela, rdeča je gredica». Orkestralno društvo Glasbene Matice izvajajo pod vodstvom prof. G. L. M. Škerjanca slovi Saint-Saensov: «Živalski karneval» (Le carnaval des animaux.) Poleg tega nastopi mladinski pevski zbor z deklaracijami v zboru, posvečenimi prazniku ujedinenja. Spored je torej izredno bogat in novinarski koncert bo tudi letos dogodek za Ljubljano.

— **Zgradarini za leto 1930** zavezani se opozarjajo na razglas, ki je nabit na mestni deski. Tiskovino proti pristojbini 1 Din se dobijo pri davčni upravi, pri mestnem ma-

seveda sme delati reklamo vsak, za druge pa je tisti, ki ima za to obrtni list. Pojavljajo pa se ljudje, ki imajo obrtni prijavljen. Mestni magistrat bo dal odstraniti vse reklamne deske, ki niso last opravičenih obrtnikov, proti neopravičencem pa bo kazensko postopal.

— **Prevoz državnih cest.** K včerajšnjemu poročilu o prevzemu državnih cest v Ljubljani v oskrbo ljubljanske mestne občine poročamo dodatno, da bi veljal 1 km ceste z 10 m širokim tlakom najmanj 1 milijon 500.000 Din. Ker nima ne državna uprava, ne mestna občina zadevnih kreditov na razpolago, ni pričakovati, da bi se ceste v doglednem času temeljito uredile. Ker je državnih cest v Ljubljani okoli 10 km, bi stala njihova ureditev okoli 15 milijonov Din.

— **Seznam izgubljenih predmetov.** prijavljenih policijski direkciji v Ljubljani, v času od 16. do 31. oktobra: 100 Din bankovec; denarnica s 610 Din in železn. legitimacija na ime Zdenka Albin; torbica iz bisrova, v njej denarnica z zlato zapestno uro; srebrna ročna torbica, v njej bankovec za 100 Din, zrcalo in svilen robec; ročna torbica, v njej 130 Din in nekaj listin; listnica, v njej 600 Din in več računov; listnica, v njej 100 Din in nekaj beležk; zlata zapestnica; listnica s 300 Din; žepna moška ura z zlato verižico; volnen otroški plet rdeče barve; svetlo siva volnena otroška jopica; 2 krožnika iz pločevine, teatnica in dvoje uteži; delavska knjiga na ime Trampuž Ivan, v knjižici 100 Din bankovec, šolsko izpričevalo in učna pogodba; zavitek, v njem žepni robec, par moških nogavic, par rokavic in nekaj gumbov; sivo ogrinjalo; delavska knjiga na ime Jernič Ivan; 6 ključev in 1 par rjavih rokavic.

— **Seznam najdenih predmetov.** prijavljenih policijski direkciji v Ljubljani v času od 16. do 31. oktobra 1929: 10 Din bank.; 100 D bank.; 3 bank. po 100 D, torbica, v njej 10 D, 2 ključa in toaletnih predmetov; listnica brez denarja; 2 dvokolesna ročna vozilčka; velik rjav pes; mali pisček, črne barve z belimi lisami; gos; otroški suknjič; 4 palice. 2 ženska dežnika; moški dežnik; mala boa iz ovčje kože; moški suknjič; zlata damška zapestna ura in aktovka, v njej 14 srečk drž. ratne šte. britev, nahrbtnik, jopič in par nogavic.

— **Železniških vozovih** so bili najdeni sledeči predmeti: 10 dežnikov, 11 palic, 2 ženski jopi, ženski plašč, 3 čepice, železen štitav, pasji jermen, ženski slamnik, knjiga, star klobuk kolesna sesalka, nahrbtnik, obleke in par rokavic.

— **Dežela Bali.** Prihodnji film ZKD. V soboto 23. t. m. prične predvajati ZKD izredno zanimiv film, ki je za Ljubljano popolnoma nov. Popelje nas na najzapranejši malih Sundskih otokov, vzhodno od otoka Jave, na mali otok Bali. Bujno rastlinstvo, eksotično živalstvo, prebivalstvo in njih bujne šege, vse to nam prikazuje ta film v najzapranejših slikah, ki bodo vzbudile tudi pri nas v Ljubljani veliko zanimanje. Film je po vsem svetu dosegel ogromen uspeh, ker je iz teh daljnih krajev le malo kateremu izmed nas kaj znanega. Prva predstava se vrši v soboto 23. t. m. v prostorih kin. Matice ob 14.30.

— **Udruženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov** — sekcija Ljubljana, vabi na predavanje, ki se bo vršilo v petek 22. t. m. ob 20. uri v lastnem družabnem lokalu na Kongresnem trgu 1. Predaval bo dr. ing. Mirsolav Kasal o temi: «Moje izkušnje z novim načinom odrajanja, vporabi in pri gradnji mostu v Zidanem mostu». Vabljeni so člani in vsi, ki se zanimajo.

— **Pogreb pok. Matije Doičiča** so ne bo vršil iz mrtvašnice sv. Krištofa, kakor je obavljeno v rodbinskih osmrtnici, ampak iz stanovanja Sv. Petra cesta 66.

— **Četrti družabni večer Trgovskega društva «Merkur»** v Ljubljani je danes v sredo 20. novembra ob pol. 9. uri zvečer v prostorih restavracije «Zvezde». Predava vseučiliški profesor gospod ing. Mario Osana o predmetu «Radio in naprave za radio». Udeležnikom je tako dana redka prilika pončiti se o tej moderni napravi in čuti izvajanja nasega prvovrstnega strokovnjaka na tem polju. Vstop je brezplačen in so gostje dobrodošli. 652-n

— **Ženski pokret** ima sestanke vsak prvi in tretji četrtek ob 20. v damski sobi kavarnе «Emona». Prihodnji setanek je v četrtek 21. t. m.

— **Moralna ge. Duška!** — To sijajno komedijo, ki je izborna slika laži in morale v bolših meščanskih hišah, vpeljuje v soboto 23. in v nedeljo 24. t. m. čenjakovski gledališki oder, na kar opozarjamo ceni. občinstvo.

Lepi vonj
še ne pomeni
snažnosti

BREZ DVOMA SI ŽELITE DOBROGA MILA ki dobro odpravi vso nesnago, e obenem tudi razkuži.

ALBUS RUČNI SAPUN

Če vam je to glavno, a ne morda, da je milo parfimirano, tedaj rabite samo

ALBUS

milo za umivanje. Ni parfimirano in je po ceni Po rabi mila Albus za umivanje ostane samo sveži, naravni vonj, ki ostavlja toli ugodni dojem po sveže umitem telesu. Ta naravni vonj vpliva v osebnem opčevanju tako ugodno na ljudi kakor noben drugi umetni duh.

Obstite v vseh trgovinah.

Sovjetski pekel

Te dni je priobčil švedski list «Dagens Nyheter» senzacionalno vest, da se je posrečilo 60 političnim ujetnikom zloglasnega taborišča na Soloveckih otokih v Belem morju po nepopisnih mukah prekoračiti finsko mejo. Nesrečneži so s sekirami pobili paznike v gozdu blizu meje, kjer so sekali drva. Ta vest je ponovno opozorila svet na grozne razmere, ki vladajo na Soloveckih otokih, kjer so živeli do nedavnega menihi. Največji je Solovecki otok na 65. stopinji severne širine v Belem morju. Ta otok, na katerem pritiska pozimi strašen polarni mraz, poleti od junija do septembra pa gospodarijo moskiti, je bil močvirnat in neobjuden, toda pred 500 leti so se naselili na njem menihi, ki so ga izpremenili v rodovitno pokrajino. Obdelovali so polje, zasadili so goličave z drevjem, gradili so ceste, uredili pristanišče, postavili morski svetilnik, zgradili mehnično žago, opekarno, več poslopij, katedralo, javno kopališče in šolo za dečo otročev. Nad 500 menihov je živelo tu v miru in oznanjalo ljubezen do bližnjega, dokler ni leta 1921 pristal pri otoku parnik s komisarjem črezvičajke, ki je otok v imenu sovjetske vlade zasedel in pozval menihe, naj ga zapuste.

Sovjetska vlada se je hotela polastiti otoka in vsega bogastva marljivih menihov, obenem pa ustanoviti na njem in na prilegajočih otokih taborišče, kamor bi pošiljala vse svoje politične nasprotnike. In tako je postalo to otočje strah in groza vseh, kdor se ne strinja s sovjetskim režimom. Vesti o grozotah na Soloveckih otokih so razširili po svetu redki politični kaznjenci, katerim se je posrečilo pobegniti. Od leta 1925 do 1928 so pobegnili samo štirje sovjetski državljani, poleg teh je pa sovjetska vlada izmenjala nekatere tuje za svoje državljane. Med temi je bil Poljak dr. Lipsenski, ki je bil izmenjan lani. Nekateri so opisali grozote na Soloveckih otokih v knjigah, kakor Francoz Raymond Duguet in finski trgovec B. Cederholm, katerega knjiga je izšla tudi v francoskem prevodu in pariški «Illustration» je ponatisnila iz nje nekatere odstavke. Čujmo, kaj pripoveduje Cederholm o življenju na Soloveckih otokih, ki se po pravici nazivajo sovjetsko peklo.

Iz Moskve ali Leningrada na Solovecke otoke je dolga pot. Cederholm je odpotoval koncem avgusta 1925 iz Leningrada s kilogramom črnega kruha in tremi nasoljenimi ribami. V vagonu, določenem za 60 potnikov, je bilo natrpanih 91 političnih kaznjencev, katere je stražilo pet do zob oboroženih vojakov, ki so se menjavali vsaki dve uri. Med vožnjo je neki Tatar umrl in tovariši niso mogli spraviti iz vagona njegovega trupla. Neki ameriški inženjer je dobil hud živčni napad in začel je kričati. Poveljnik transporta je pa tebi nič meniti ni potegnil revolver in ga ustrelil v ramo. Rano so mu obvezali šele na postaji Sorocka, kjer so potegnili iz vagona tudi Tatarjevo truplo.

Vroč vodo in čaj so dobili kaznjenci šele tretji dan. Tega dne se je pripetil tudi dogodek, ki bi lahko imel za 14 kaznjencev usodne posledice. V oddelku, kjer se je vozil Cederholm, sta bila tudi dva agenta črezvičajke, Kostin in Kalugin, izgnana na Solovecke otoke zaradi nekega disciplinarnega pregreška. Ko je hotel Kalugin na stranišče, se je na zgornji polici prevrnila posoda s čajem in mu poparila vrat. Kalugin je začel kričati, da bo obračunal s krivcem v Kemu, na zad-

nji etapi dolge poti. To se je res zgodilo. Vojaški poveljnik v Kemu je izjavil, da ustrele 14 kaznjencev, če se ne javi tisti, ki je agenta črezvičajke polil s krompom. Kaznjenci so izdali tri tovariše, katere so takoj odvedli na postajo in jih ustrelili.

Deportirani agenti črezvičajke so v primeri z drugimi kaznjenci aristokrati. Na vsem otočju so samo trije svobodni možje: poveljnik taborišča, njegov namestnik in poveljnik evakuacijskega centra. Ostalo uradništvo se rekrutira iz najrazličnejših elementov. To so bivši voluhi, agenti provokaterji, jetniški pazniki itd., katere je poslala sovjetska vlada na Solovecke otoke zaradi disciplinarnih pregreškov in ki se hočejo rehabilitirati s tem, da trpinčijo nesrečne politične kaznjence. Tem slede kategorije morilcev in banditov. Sovjetska vlada, ki je začetkom revolucije na stečaj odprla vrata vsem kriminalnim zločincem, je bila slednjič prisiljena nastopiti proti njim in izgnati jih na Solovecke otoke. Njihov položaj ni p seboj prijeten, ker morajo gladovati in prezebiti, vendar pa ravna uprava taborišča z njimi vsaj deloma obzorno. Politični kaznjenci so razdeljeni v dve kategoriji, v politične kaznjence v pravem pomenu besede in v protirevolucionarje. Med politične kaznjence spadajo socialisti vseh branž in anarhisti. Najslabše se godi ženam ne glede na to, kateri kategoriji pripadajo. Poleg telesnih muk morajo prenašati tudi strahovite moralne muke. Izročene so na milost in nemilost kaznjencem, ki lahko počenajo z njimi, kar hočejo.

Zivljenje ali bolje rečeno počasno umiranje je na Soloveckih otokih grozno. Kaznjenci morajo opravljati najtežja dela in sicer podnevi in ponoči. Delo traja 10 do 12 ur dnevno. Kaznjenci morajo sekati drva, popravljati ceste, delati v opekarnah itd. Nedelje in praznikov seveda ne poznajo. Naporno delo zahteva dobro hrano, toda nesrečneži dobivajo najslabšo hrano pač takrat, kadar morajo največ delati. Pretežna večina interniranih nimaa ne denarja, ne obleke. Mnogi podležejo trpljenju že prvo leto, drugi si pa v obupu končajo življenje sami. Kazni so zelo različne in rafinirane. Kdor noče delati, ga vržejo za 30 dni v podzemno celico in mu dajejo na dan samo 200 gramov črnega kruha. Če se še upira, ga posade v posebno celico v bivšem samostanu. Ta celica je globoko pod zemljo in nesrečnež mora štirikrat dnevno prehoditi 240 stopnic in odstopi po njih vodo. Vsak najmanjši odpor se kaznuje s smrtjo. Justifikacije so sploh na dnevnem redu, kajti uprava taborišča je v tem pogledu avtonomna.

Raymond Duguet opisuje v svoji knjigi rafinirane muke in grozodejstva pobesnelih agentov črezvičajke, ki sekajo nesrečnim kaznjencem ude, izžigajo oči itd. Na Soloveckih otokih imajo pa še druge specialitete. Prava šiba božja so čez poletje moskiti, ki neusmiljeno grizejo kaznjence. Dan za dnem se dogajajo primeri, da postavijo kaznjence v opoldanskih urah nagega na dvorišče, da ga lahko moskiti grizejo. Pozimi zapirajo kaznjence v samih srajcah v celice, kjer je 30 stopinj pod ničlo. Da ne zmrzne, mora neprestano begati po celici. Blizu bivšega samostanske cerkve so globoki vodnjaki, kamor spuščajo kaznjence, ki morajo noč in dan stati. Ob kruhu in vodi puste kaznjence v vodnjaku 15 do 20 dni. Lani je umrlo v prvih šestih mesecih od 900 kaznjencev celih 200.

Augustus Muir

44

Črna maska

Roman

Čim se je na približal vratom, je skočil v stran, kakor bi se hotel skriti. Vrata so bila na stečaj odpeta. Pogledal je v vežo in zdelo se mu je, da gleda v podzemno jamo.

Segel je v žep in potegnil iz njega revolver. Z revolverjem v roki je stopil previdno v temno vežo. Ustavil se je na pragu izbe.

V hiši je vladala grobna tišina. Lasno dihanje in šumenje vetra je bilo vse, kar je slišal. Celo tiktanje ure ni motilo tišine. Zavedal se je, da je edino bitje v hiši na Črni maski.

Spravil je revolver nazaj v žep, vzela je vžgalico, prižgal eno in jo držal kvišku, da vidi, če je kdo v izbi. Stal je tik ob steni. Presenetila ga je lasna slika, ki jo je zagledal v starinskem zrcalu na steni. Tiho je zažvižgal.

Prepozno prihajam, so že odšli, — je zamrmral.

Njegovo bistro oko je takoj opazilo sledove borbe. Dva stola sta bila prevrnjena, eden je imel odlomljeno nogo. Miza je bila prevrnjena in naslonjena na zid, pod njo so pa ležale črepnje razbitih steklenic in kozarcev. Ta čas mu je vžgalica ugasnila.

Ko je Sandy — bil je namreč on — prižgal drugo, so se njegove misli vrtnile k dogodkom zadnje ure. Vmislil se je bil v ovčarjevo kočjo misleč, da najde tam Hepburna in Rosamundo. Toda ovčar mu je povedal, da so Rosamundo ugrabili in da ji je Hepburn hotel na pomoč. Ta vest ga je presenetila. Hepburn se je bil napotil k Črni maski. To je bilo vse, kar je zvedel od ovčarja. Takoj je sedel na lo in zdiral po cesti proti Črnemu nasipu.

Tam je našel sledove borbe in to je bilo vse. Nikjer ni najmanjšega dokaza, da se je Hepburn posrečilo iztrgati Rosamundo iz rok predrznih napadalcev.

Druge vžgalice je za silo razsvetlila izbo in Sandy se je radovedno oziral na vse strani. Kar je vzkliknil od presenečenja. Stopil je korak naprej in se sklonil. Pri peči je ležalo moško truplo.

Pogled ni bil posebno prijeten. Ena roka je bila iztegnjena in do polovice zarita v pepel, druga je bila skrčena pod telesom. Sandy je posvetil mrliču v obraz. Takoj je spoznal, da je ta obraz nekje že videl.

In spomnil se je. Bil je Maurice Denton, mož, ki je prispel s Colensov onega večera, ko je Sandy čakal Hepburna in Rosamundo na Črnem nasipu.

Sandy je pogledal od blizu mrliču v obraz. Bil je ves zmečkan in spačen. Najbolj se je pa čudil sivi, skoro prozorni bledici kože. Bleda ustnice so širle narazen. Oči so bile mrtve, steklene. Sandy je segel z roko pod Dentonov suknjič. Nobenega znaka življenja. Hitro je vstal.

Denton je bil mrtev. Sandy se je zamislil nad zagonetko. Kaj se je bilo zgodilo? Ali se je Hepburnu posrečilo rešiti Rosamundo in odnesti pete? Je padel Denton v boju? Težko je bilo odgovoriti na to.

Če so Colensovi pajdaši zmagali, ni bilo verjetno, da bi pustili za seboj sledove, posebno pa tak dokaz, kakor je truplo. Doslej so vedno spretno zabrisali sledove za seboj. Vžgalica je do-gorela. Sandy jo je vrgel proč. Kar je v veži nekaj zaropotalo.

Nekdo je odpiral vežna vrata. Sandy je slišal, kako je zarožljaj ključ, kako je nekdo zaklenil vrata in potegnil ključ iz ključavnice. Nikogar ni bilo prvotno v hiši, toda dotični, ki je zdaj zaklenil glavna vrata, je moral videti gorečo vžgalico. Namen je bil jasen. Nekdo je hotel Sandija prese-netiti.

Stal je nepremično. Nekaj časa je bilo vse tiho. Njegovo uho, vajeno tišine, je razločevalo celo šumenje ve-tru in škripanje veje na bližnjem drevesu.

V hiši je pa vladala grobna tišina. Slišal je samo utripanje svojega srca in krvi v glavi. Toda ta igra mačke z mišjo ni mogla trajati dolgo. Napetost je bila prevelika. Nekaj se je moralo zgoditi.

Kar se je zasvetila v veži luč in rezek glas je zaklical:

— Roke kvišku!

Sandy v škripcih

Sandy se je obrnil. Pripravljen je bil umakniti se na varno in riskirati v skrajnem slučaju strel iz revolverja, kajti od napadalca ga je delila cela dolžina veže. Toda nagli koraki na galeriji nad njim so ga prisilili, da je dvignil glavo. Močna luč je obsevala železno ograjo, čez katero je bil sklonjen mož bledega obraza z revolverjem v roki.

Sandy je spoznal, da je ujet, obkro-žen od vseh strani. Zdelo se mu je, da se je kljub vsej opreznosti ujel v past.

In še nekaj mu je bilo takoj jasno. Najbrž je motil te ljudi v hipu, ko so hoteli odnesti Dentonovo truplo. To je bilo zelo verjetno. Kdo bi mogel pričakovati, da bo pustil Colenso za seboj take sledove, posebno če gre za njegovega pajdaša.

Toda Sandyjevi zaključki so bili takoj ovrženi, kajti od vrat se je začel glas, ki je dejal možu na galeriji smeje:

— Se en Colensov tiček!

Sandy je debelo pogledal. Colensov tiček? Kdo torej meri z revolverjem nani? Če niso člani Colensove bande, morajo biti prijatelji. Globoko si je od-dahnil in se na ves glas zasmejal.

Potem takem pa plezate na na-pačno drevo, — je vzkliknil. — Saj ne spadam med Colensove pajdaše.

— Roke kvišku, vam pravim! Roke kvišku!

V glasu tega moža je bila grožnja, ki Sandiju ni ugajala.

— Čujte, zmotili ste se. Saj nisem v Colensovem taboru.

Ob električni svetilki pri vratih je

zažarel rdeč plamenček in po veži je zadonel strel.

Sandy je dvignil roke nad glavo. Neznane je mislil očitno resno. Te-daj je mož na galeriji prvič sprego-voril.

— Prijatelji Richarda Hepburna, če se ne motim.

V njegovem zamolklem glasu je bil ton, ki ga Sandy ni razumel. Mož pri vratih je vzkliknil, kakor da je ta vest zanj izredno važna.

— Najbolje bo, da ga takoj pre-iščeva. To je res prava sreča.

Krenil je proti Sandiju, oni pa po stopnicah z galerije.

Sandy ni vedel, kaj se godi z njim. Bilo je jasno, da neznanka nista v Colensovi službi. Spoznala sta, da je Sandy Hepburnov prijatelj, toda čudno je bilo, da sta kljub temu videla v njem sovražnika. Kaj pomeni vse to? Kakšen preokret je nastal v dogodkih? Kaj hoče ta neznanka, kdo sta in kaj ga mislita preiskati? To mu ni šlo v glavo.

— Le držite roke kvišku, vi...

Povele je bilo izrečeno srdito in zaključeno s psovko, ko se je nezna-nec spotaknil ob prevrnen stol. Luč v roki se mu je tresla, ko je zadel z no-go ob stol.

To je bila za Sandija ugodna pri-lika in instinktivno jo je izrabil. Pod galerijo, nekaj korakov od njega je bil vogal stene, kjer bi bil na varnem. Premeril je razdaljo z očmi, planil tja in se stisnil k steni.

— Zdaj pa tja, — je pomislil.

Oziral se je na ozka vrata, skrita v senci. Za njimi je bil hodnik, vodeč v zadnji del poslopja. Vedel je, da bo rešen, če se mu posreči smukniti skozi ta vrata, kajti v hiši mu je bil dobro znan vsak kotiček. Tudi najspretnejšim zasledovalcem zmeša streme.

Toda med njim in vrati je bil prazen prostor, katerega sta stražila dva moža z nabasanimi revolverji. Prežala sta na vsako Sandyjevo kretnjo.

Sandy je segel v žep, kamor je bil spravil revolver. Nasmehnil se je ka-kor vedno, kadar mu je preti nevar-nost.

Napadalca sta se previdno bližala. Ni slišal njunih korakov, pač pa je vi-del sence na steni. Sandy je iztegnil roko in ustrelil kar na slepo srečo. Hotel je prestrašiti neznanca in pora-biti njuno zmešnjavo za skok do vrat. Ni še utihnil odmev strela, ko je San-dy skočil iz svojega skrivališča.

Počila sta dva strela zapored tako hitro, da so se vsi trije struili v čudo-vit ritem. Steklo na starinski sliki, vi-seči na sten, se je razletelo na drobne kosčke. Po tem so se začeli klci in nagli koraki. Ob napadalca sta plani-la proti Sandiju.

V senci pod stopniščem je segel Sandy po ključu. Njegovi prsti so jo instinktivno otipali. Zaprl je vrata za seboj in bežal po dolgem hodniku v temno noč.

Spominjajte se slepih!

Mannovi roditelji

Letošnji laureat Noblove literarne nagrade pripoveduje o usodi svojega rodu v prvem velikem delu »Buddenbrooks«, s katerim je zaslovel po vsem svetu. Zanimivo je primerjati to pripovedovanje v obliki romana o zatonu severonemškega trgovstva z zgodovinskim dejstvi. To je storil v Mannovem življenjepisju Artur Eloesser.

Manova, kakor tudi Buddenbrookova rodbina je najbrž nürnberskega po-rekla in preselila se je preko Wis-mara v Lübeck. Pisateljev prapradec je bil trgovec z živili in obogatel je kot do-bavitelj Napoleonove armade. Pisate-ljev ded, ki je bil holandski konzul, je postal po vplivom svoje žene zelo bi-goten, čeprav je stal politično v taboru napredka in svobode. Pisatelj oče Henrik je ostal zvest patricijskim tra-dicijam velikega trgovskega podjetja in postal je ne samo senator, temveč tudi podžupan mesta Lübecka. To je bil prototip severonemške patricijske solidnosti. Tuj element je zanesla v rodbino njegova žena Julija Bruhm, da Silva, kajti po njenih žilah se je pretakala kreolska kri. Njen oče je bil plantažnik v Braziliji, mati pa Kreolka iz indijansko-portugalskega rodu. To sta bila torej roditelja obeh pisateljev Henrika in Thomasa, ki dajeta zdaj smer nemški prozi.

12 trupel v cerkvi

V cerkvi Santa Maria del Castello v Udini so delavci naleteli na zid, ki je ločil zazidano izbico od kleti. Ko so zid razkopali in prižgali luč, so zagle-dali grozen prizor. V izbici je ležalo 12 trupel, ki so večinoma že trohnela in razpadala. Bilo je osem mrtvih žensk, dva možka in dva otroka. Ženske so bile stare od 15 do 30 let.

Trupla so bila položena v zaboje, ovite deloma s papirjem, na katerem so bili naslikani beli in rdeči križi. Cerkev je bila že več let zapuščena, služ-ba božja se v nji ni vršila in nad sto let ni bil v nji ali v bližnji okolici nihče pokopan. Dve ženski sta bili siromašno oblečeni, druge so pa imele na sebi dragocena oblačila. Kako so prišla trup-la v cerkev, ni znano.

Deveta žrtev Tutankamove osvete

Ko je lord Carnavon, ki je odkril grobnico egiptskega kralja Tutankam-na, umrl nenavadne in nagle smrti, se je razširila vest, da je padel kot žrtev Tutankamove osvete. V Egiptu je namreč še zdaj razširjena vraža, da se duše umrlih mumificiranih kraljev osveto, če jih kdo moti v večnem snu.

V zvezi z odkritjem Tutankamove grobnice je umrlo že osem članov ar-heološke ekspedicije. Vsi so umrli več ali manj zagonetne smrti. Pravi vzrok lord Carnavonove smrti ni pojasnjen. Baje ga je pila strupena muha, takoj

ko je stopil v grobnico in podlegel je zastupljenju. Po drugi verziji se je za-strupil s prstanom, ki ga je našel grob-nici.

Po smrti lorda Carnavona je nade-ljaval odkopavanje grobnice njegov zvesti pomočnik lord Carter. V nadalj-njih letih izkopavanje je umrlo še se-dem članov ekspedicije, tako da se je število žrtve zvišalo na 8. Te dni pa je padla deveta žrtev. Gre za 45letnega Carterjevega tajnika Bethella, čvrste-ga in zdravega moža, ki je tudi umrl zagonetne smrti. Na večer pred smrtjo je bil še v družbi, bil je prav dobre vo-lje in pripovedoval je, da se kmalu vrne v Anglijo, kjer se bo zaročil z do-mačinko, kateri je slučajno ime Refer-tari, kakor Tutankamnovi ženi.

Ko so ga drugo jutro hoteli zbuditi, so ga našli mrtvega na postelji. Nobe-nega znaka nasilja ni bilo videti na truplu. Vzrok njegove smrti še ni po-jasnen.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše! Viljemov vnuk monter

Iz Newyorka poročajo, da je dobil vnuk bivšega nemškega cesarja Vilje-ma, princ Louis Ferdinand, te dni služ-bo v Fordovih tvornicah. Princ je od-potoval v Ameriko, kjer je bil nekaj časa gost bivšega pariškega poslanika Bigelova. Pred odhodom so se nemški listi zelo zanimali za njegov doktorat, češ, da je prišel do njega na čuden na-čin. V Nemčiji je dobil več priporočil-nih pisem, s pomočjo katerih se je po-tegoval za službo v Fordovih podjetjih. Ford ga je prijazno sprejel in poslal ga je v svojo tvornico v Los Angeles kot monterja.

Toda bivši nemški magnat je takoj pokazal, da se pretaka po njegovih ži-lah burna pustolovska kri. Za svojo službo se namreč ni zanimal toliko, ko-likor za filmske igralko. V krogu nje-govih znancev je krožila fotografija princa v nežnem tete - à - tete z neko filmsko igralko. Čim je Ford zvedel za princovo ljubavno pustolovščino, ga je premestil v svojo tvornico v Buenos Aires.

Pri brivcu.

— Izvolite me ostriti. Ali naj odko-žim ovratnik? — Prosim gospod, klobuk pa lahko obdržite na glavi.

Žrebanje v državni razredni loteriji

Dne 16. nov 1929 so bile naslednje pri nas kupljene srečke iz-žrebane:

Din 2000 št. 7.585, 30.930, 109.710.

Din 500: 5.767, 14.123, 17.915, 17.997, 20.005, 20.111, 34.602, 34.604, 34.616, 34.641, 34.772, 34.789, 40.510, 40.579, 40.583, 40.586, 55.836, 55.852, 55.890, 58.213, 58.248, 58.337, 58.349, 66.642, 66.648, 66.696, 66.699, 84.536, 84.567, 91.720, 99.741, 99.749, 99.756, 99.789, 99.801, 99.815, 99.893, 100.733, 103.113, 109.752, 109.784, 109.786, 109.805, 109.828, 109.847, 120.106, 120.147, 120.148, 120.194, 120.272, 123.858, 123.903, 123.914, 123.972.

Žrebanje se bo vršilo do 2. decembra 1929. Za tekoči razred so vse polovične in četrtinske srečke razprodane. Imamo le še nekaj celih na razpolago.

Za novo kolo bomo pravočasno priložili naročilnice. Srečke pridejo v promet po 10. decembru.

Zadružna hranilnica r. z. o. z., Ljubljana, Sv Petra cesta št. 19.

Mali oglasi

Vaša beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znak! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

»Schaffhausen«

precizne žepne ure

Ivan Pakiz, Ljubljana, Pred Ško-fijo 15. 2326

20odstotne kronske bone

cupuje Pučka štedionica, založni-zavod d. d., Osijek, Desatičina al. 27. 97-L

Kratice

12, 13 mm ter 20 in 25 kupimo vsako množino. Ponudbe na na-slov: I. Megušar & Co., tovarna zabojev, Vrhnika. 2541

Boljšje dekle

ki zna dobro kuhati in druge do-mače posle opravljati, z dobrim znanjem nemščine, išče manjša obitelji. Dobro postopanje in pla-ča. Slavko Walder, Zagreb, Ilica 24. 2640

Stanovanje

2 sobi, kuhinja, priključne, parketi, elektrika, oddam dvema osebam. Najemina 550.— Din mesečno. Naslov v upravi »Slov. Narod«. 2544

Žaluzije

lesenih tekstilnih rolet (dervo-niki) rolete iz gradnega se do-be najceneje pri tvrdki

PETER KOBAL
Kranj — Slovenija
Tel. interurb. 32

Opremljeno sobo

s separiranim vhodom iščem v sre-dini mesta. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Čistost«. 2545

Želodčno tinkturo

preizkušeno, proti zaprtju in dru-gim težkočam želodca priporoča dr. O. Piccoli, lekarnar v Ljub-ljani. 87-L

Dvonedstropno hišo

lepo, na vogalu, stanovanjskega zakona prosto, 5 stanovanj in veli-ka klet za skladišče ali vinsko tr-govino, takoj prodam. Sobe so pri-pravne za penzion, v to svrhu de-loma že opremljene. Vpeljan je tu-di topli in mrzli vodovod, za pen-zion zelo uspešno, kjer še ne ob-stoja tako podjetje. Natamčneje po-datke daje K. Brejska, Celje Gre-gorčičeva ulica 3. 2499

Novozidano hišo

v industrijskem trgu Domžale pro-dam. Visokoprstna hiša ima 3 sobe, kuhinjo, klet, zgoraj 2 sobi s kuhinjo in zidano drvarnico. — Hiša je 12 let prosta vsakega davka. Poleg novozidane enonad-stropna stavba, pripravna za dvo-je stanovanj ali vsako rokodelsko in strojno obrt. Okoli hiše je ca. 200 m² vrta. — Cena okoli 200.000 Din. Natamčna pojasnila daje lastnik Alojzij Prosenčnik v Domžalah. 2542

L. Mikuš

LJUBLJANA Mestn trg 15

priporoča svojo zalogo

dežnikov in solčnikov ter sprehajalni palic
Popravila se izvršujejo — točno in solidno —

Čas je zlato!

Pred nakupom ogledajte si ve-liko izbiro po najnižji cen!

Dvokolna motna modela.
Motorje od 1/2
Študentski stroji najceneje uspešno.
Osvetlitvi različni.
Spretnosti različni.
Izpolnitvi različni.
Triciklini.
Štiri.
Hodniki.
Osvetlitvi različni.
Študentski stroji najceneje uspešno.
Triciklini se prvega blaga.
Dela za vsako vrsto stroja in kolesa.
Preverljiva hit.

Cenik franšiz. Prodaje tudi na obroke.

V dostopni oddelki se sprejemajo vse popravila

»TRIBUNA« P. B. L.
Tovarna strojev in orodij različnih
Ljubljana, Karlovska cesta 4.

BREZPOSELNI!

Poslužite se najugodnejše prilike pletnega stroja Walter, ki vam ga nudi F. KOS v Ljubljani, Zidovska ul. 5, s popolnim po-ukom in najsigurnejšo eksistenco.

ROJINA

za DAME
in GOSPODE

se je PRESELIL na Celov-ško cesto šte. 34, vogal Frankopanske, ter se dose-danjim kakor bodočim na-ročnikom najtopleje priipo-roča.

Ogromno zmanjšani izdatki za obleke

kor dobite od danes naprej narejene obleke znamke »Tivar« po tovarniških cenah. Najmodernejši kroji, dobro izdelane obleke za moške, vsake velikosti, od Din 290 Din, zimске suknje od 450 Din naprej, za fante od 110 Din naprej.

Oglejte si blago in izdelavo, cene brez konkurence.

Prodaja edino

Ivan Kos, družba z o. z.
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 23.

JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA

TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA S O. Z. SV. PETRA NAS 28